

1. Ewangelia według św. Mateusza

1. Materiał wprowadzający

Właściwie już od II wieku Ewangelia wg św. Mateusza była najczęściej wykorzystywana w homiliach, komentarzach, dziełach teologicznych. Cieszyła się niekwestionowanym autorytetem. Bibliści wymieniają następujące powody tego faktu – to jest po prostu fakt. Zachowane świadectwa mówią o pierwszorzędnej roli Ewangelii wg. św. Mateusza w pierwotnym kościele.

1. Ewangelia wg. Mateusza była pierwszą, która ukazała się pod imieniem jednego z dwunastu apostołów;
2. Ewangelia ta została dobrze napisana, oraz ma strukturę, która ułatwia zapamiętywanie co w kulturach promujących zapamiętywanie wiadomości odgrywało bardzo ważną rolę.
3. Ewangelia wg Mateusza pokazuje bardzo wyważony obraz Jezusa, w którym opis Jego wielkich dzieł przeplata się z Jego ważnymi mowami.
4. Ewangelista Mateusz podejmuje ważne kwestie relacji między Starym a Nowym Przymierzem;
5. Dostarcza najstarszych chrześcijańskich pouczeń co do tego na czym polega życie mesjańskiego ludu Bożego.
6. Pokazuje czym różni się życie wspólnot mesjańskich od życia według prawnych i liturgicznych tradycji Izraela.
7. Akcentuje Mateusz to, że Dobrą Nowinę trzeba głosić dalej, nie tylko wśród Żydów, ale także wśród innych narodów.

Wniosek: Ewangelia wg. św. Mateusza dobrze odpowiadała potrzebom chrześcijańskiej formacji i dostarczała starożytnemu Kościołowi „konstytucję” określającą jego życie i misję w świecie.

1. Autor - Mateusz

1. Dowody zewnętrzne

Liczne, wczesne dowody historyczne, przypisują autorstwo tej Ewangelii Mateuszowi, poborcy podatkowemu. Najważniejsza zewnętrzna dokumentacja pochodzi z połowy drugiego wieku za czasów Papiasza, biskupa Mierapolisu utrwalona przez Euzebiusza

z Cezarei. Ireneusz, Orygenes, Justyn Męczennik, Tertulian, Teofil z Antiochii, Hieronim, św. Jan Damasceński; „Didache” „List Barnaby” potwierdzają to zdanie i wskazuje że są to wystarczające dowody na Mateuszowe autorstwo. Również najstarsze rękopisy greckie zawierają napis jeśli zachowała się strona tytułowa Kata Maththaion według Mateusza

2. Dowody wewnętrzne

Sama księga wskazuje, że autorem jej jest palestyński Żyd, dobrze zorientowany w geografii Palestyny.

- Wydaje się również, że dobrze znał język hebrajski; chociaż pisał po grecku, pisze w taki sposób, że nie ukryje się jego semicki styl, dalej kilka z cytatów Starego Testamentu są jego osobistym tłumaczeniem a nie są zaczerpnięte z LXX.
- Autora interesuje kwestia wypełnienia się Pism. Stara się wykazać, że Jezus jest Mesjaszem, który dokonał wszystkiego co było zapowiedziane w Starym Testamencie.
- Bibliści mówią, że jego umysł był przesiąknięty tradycją biblijną. W związku z tym udało się zidentyfikować prawie dwieście cytatów, aluzji i paralelizmów słownych ze ST, które wplótł Mateusz. Tego nie mógł dokonać, ktoś kto nie był Żydem.
- Żydowska historia (2,1; 3,1; 5,13; 4,12; 13,23-25; 8,5,23,28; 14,34; 15,21,29; 1,6,13; 17,1; 19,1;
- zwyczaje, ideały, grupy ludzi, znane są autorowi tak dobrze jak to opisuje Stary Testament).
- Terminologia której używa 1,2-16; 2,6; 15,17-18; 23; 4,14-16 8,17-21; 21,4-5; 27,9) zdradza jego narodowość 2,20,21; 4,5; 5,35; 10,6; 15,24; 17,24-27; 18,17).
- Duże kładzenie nacisku na rolę pieniądza jest dowodem na Mateuszowe autorstwo.

Pieniądze w Ewangelii Mateusza są wspomniane wiele razy częściej niż w innych, a wyrażenia związane z tym terminem nie występują nigdzie więcej (17,24,27; 18,24).

Takie zwroty mogą brzmieć naturalnie w pismach kogoś, kto był poborcą podatkowym.

- Wskazówka, że autorem był palestyński Żyd, widzimy również w przenośniach używanych przez autora posługuje się obrazami zaczerpniętymi z judejsko galilejskiej rzeczywistości
- Innym może pośrednim dowodem na to, że Mateusz jest autorem Ewangelii, to kładzenie dużego nacisku na dom Mateusza Kafarnaum. (4,13; 8,5; 9,1; 11,23; 17,24)

Mateusz był żydowskim uczniem Jezusa 9,9; 10,3. Jako galilejski celnik musiał posługiwać się zarówno greką, jak i semickimi językami tamtego regionu.

Tak więc, liczne dowody wskazują na to, że autorem tej Ewangelii był palestyński celnik - Mateusz.

2. Data i miejsce napisania

Są dowody wskazujące na bardzo wczesną datę napisania Ewangelii. Teofylat (11 wiek) mówi, że napisano ją 8 lat po Wniebowstąpieniu, Nikeforus (9 wiek) uważa, że w 15 roku po Wniebowstąpieniu.

Pismo święte zakłada, że minęło sporo czasu między misją Chrystusa, a czasem napisania Ewangelii (27,8; 28,15). Z pewnością Ewangelię napisano przed 70 r.n.e. skoro Jerozolima wciąż jeszcze istniała (4,5; 27,53).

Także, takie określenia jak: „miasto wielkiego Króla” (5,35), „Świątynia” (24,12), „Święte miejsce” (24,15) i „Święte miasto” (27,53) nie potwierdzają daty po 70 r.n.e. Dodatkowo autor wspomina o obyczajach Żydów trwających do „tego dnia”, tak, jakby były dotąd nie zmieniane i nie przerywane (27,8; 28,15).

Skoro pierwszy Kościół był żydowski i Ewangelia Mateusza ma charakter żydowski, tak więc musiała być napisana wcześniej.

Za datę napisania Ewangelii można przyjąć 50 - 70 r.n.e.

Miejsce napisania ewangelii jest nieznane. Rodzi się pytanie czy to była Jerozolima (miasto raczej wyłącznie żydowskie mieszkali tam co prawda poganie związani ze służbą namiestnikowi Rzymu) czy może Antiochia gdzie żyli Żydzi, którzy spotykali się na co dzień z żyjącymi wśród nich poganami.

- Mateusz akcentuje co prawda sprawy żydowskie, ale jest otwarty także na sprawy innych narodów 24,14; 26,13; 28,19 – 20; - Dzieje Apostolskie pokazują, że z powodu prześladowań grupa judeochrześcijan uciekła z Jerozolimy do Antiochii, gdzie zaczęła się poważna ewangelizacja środowiska pogańskiego Dz 11,19 -26;
- Mateusza interesuje Piotr, i jego władza w Kościele 10,2; 14,22 -33; 16,13 – 20; 17,24 – 27; Jest to o tyle ważne, że Piotr tam posługiwał Ga 2,11 – 17; oraz wg tradycji był biskupem tego miasta przed udaniem się do Rzymu.
- Ignacy Antiocheński jest jednym z pierwszych pisarzy poapostolskich, którzy w swoich pismach cytują Mateusza.
- Tylko Mateusz w swojej ewangelii pisząc o początku misji Jezusa zauważa, że sława Jezusa rozchodziła się po całej Syrii 4,24

3. Przeznaczenie (Adresat)

Tradycja jest jednomyślna co do tego, że Ewangelia była skierowana do Żydów. Ireneusz pisze: „Napisaną Ewangelię Mateusz puścił w obieg wśród Hebrajczyków”. Orygenes twierdzi, „Ewangelię napisano do Żydów” Euzebiusz twierdzi, że „Mateusz przeznaczył ją dla rodaków”. Kontekst Ewangelii potwierdza to. Styl pisma dokładnie odpowiada mentalności Żydów. Słownictwo, którego używa (Królestwo Niebios, Syn człowieczy) jest hebrajskie. Takie sprawy, jak: prawo, obrzęd składania ofiar, sabat, Królestwo, Jerozolima, Świątynia, Dawid, Mesjasz, prorocy Starego Testamentu, Mojżesz, wskazują na to, że autor widzi odbiorców przede wszystkim wśród żydowskich czytelników. Użycie prawie 200 odnośników do Starego Testamentu może mieć znaczenie tylko dla

żydowskich odbiorców. O żydowskich zwyczajach wspomina się bez żadnych wyjaśnień. Kładzenie dużego nacisku na Piotra apostoła Żydów, a także rodowód umieszczony w rozdziale pierwszym, również wskazuje na żydowskich odbiorców. Skoro Ewangelia

Mateusza jest tak żydowska w swoim charakterze, to należy uznać, że była skierowana do Żydów.

4. Cel napisania

Ewangelia Mateusza została napisana, aby spełnić dwa główne cele. Po pierwsze Mateusz pisze po to, aby udowodnić, że Jezus jest Mesjaszem. Opisuje Jezusa w taki sposób,

aby pokazać, że jest On wypełnieniem przepowiedni Starego Testamentu, odnoszącym się do obiecanego Mesjasza.

Obrazy Jezusa u Mateusza:

- Pokazywany jako król, pochodzi z królewskiego rodu Dawida; rodzi się w Betlejem mieście Dawida
- Mówią o Nim Mesjasz oraz Syn Dawida
- Jest większy niż Salomon 12,42 podobnie jak Salomon wjeżdża triumfalnie do Jerozolimy Mt 21,1 -11; 1 Krl 1,32 – 45;
- Jest opisany jako Syn Człowieczy Mt 24,30; 26,64 zob Dn 7,13 – 14
- Jest sługa Pańskim Mt 8,17; 12,18 – 21; zob Izajasz 42,1 – 4; 53,4;
- Mówią, że jest większy niż Mojżesz 4,2; 17,1 – 7;
- Jest nowym Jonaszem 12,38 – 41; 16,4
- Syn boga Żywego 16,16
- Bóg z nami 1,23
- Posiada syn boską wiedzę i cieszy się nieporównywalną z nikim bliskością z Ojcem 11,25 – 27; Jego uczniowie oddają mu chwałę 14,33
- Jest obecny wśród uczniów zgromadzonych na modlitwie 18,20;
- Po zmartwychwstaniu posiada wszelką władzę na niebie i na ziemi.

Po drugie Mateusz pisze, aby odpowiedzieć, na zarzuty z którymi mogą się spotkać żydowscy chrześcijanie głoszący Ewangelię. Skoro Jezus jest rzeczywiście Mesjaszem, tak jak sam mówi, to gdzie jest obiecanie Królestwo?

Ponieważ pytanie to jest ważne, Mateusz pisze, aby wyjaśnić, że plan Królestwa Bożego, należy odnieść do Jezusa. Wskazuje, że skoro naród odrzucił Jezusa, to w konsekwencji Królestwo zostało czasowo odroczone, ale nie wykluczone.

W czasie tego odroczenia Bóg ustanowił całkowicie nowy i wcześniej nie znany plan. Ukazuje on Kościół ówczesnego wieku o którym mówił Chrystus w (Mat. 16,18). Tak więc Mateusz kładzie nacisk na pogan. Pokazuje w jaki sposób poganie mają się do żydowskiego Planu Królestwa. Zadaniem Mateusza jest dokonać wyjaśnienia dotyczącego zmiany w Ostatecznym Planie Boga, ponieważ Żydzi potrzebują tego.

Ewangelia wg. św. Mateusza jest ponad wszystko Ewangelią o królestwie.

Słowo królestwo pojawia się tam ponad pięćdziesiąt razy. Czym jest królestwo według Mateusza:

„Jest boskim udoskonaleniem Królestwa Dawidowego. Jako takie jest odpowiedzią na oczekiwanie starożytnych Żydów, że Jahwe wypełni swoją przysięgę Ps 89,3 – 4; ustanowi królestwo Dawida aż na wieki 2 Sm 7,12 -16; przez posłanie królewskiego Mesjasza, nowego i eschatologicznego Dawida, który będzie wiecznie panował jako dziedzic jego tronu Izajasz 9,6 – 7; Jer 23,5; Ez 34,23 -24; Oz 3,5; Ta prorocka nadzieja zrealizowała się w Jezusie. On jest królewskim Mesjaszem Dawidowym, który panuje jako król już nie w Jerozolimie, gdzie niegdyś zasiadali potomkowie Dawida. On siedzi po prawicy Ojca Mt 26,64; tam sprawuje władzę w niebie i na ziemi Mt 28,18. Ustanowione przez Jezusa Nowe Przymierze jest wypełnieniem Dawidowego przymierza królewskiego. Jezus wynosi ideę panowania z ziemi do nieba i rozciąga jego zakres na całe stworzenie.

Mateusz naucza również o kościele – tylko w jego Ewangelii występuje termin ekklesia oznaczający Kościół Mt 16,18 potem pojawia się dwukrotnie w Mt 18,17. Kościół zbudowany na Piotrze który jest fundamentem nowego ludu mesjańskiego, który jest żywą świątynią Boga.

Uczniostwo u Mateusza

- Nawrócenie 3,2; 4,17 rozumiane jako porzucenie grzesznego, samolubnego sposobu życia i zwrócenia ku Jezusowi, który przyszedł wybawić nas od grzechów;
- Ich sprawiedliwość ma być większą niż uczonych w piśmie
- Celem bycia uczniem jest osiągnięcie bezwarunkowej miłości;
- Trzeba podążać za Jezusem i naśladować jego pokorę
- Trzeba brać krzyż na swoje ramiona itd.
- Rozpoznać Jezusa w ubogich i potrzebujących.

Ewangelia wg św. Mateusza

„To jest Jezus z Nazaretu, Król Żydowski” (27,31)